

Redengevende omschrijving langsdeelschuur

Galderseweg 77-79 te Galder
gemeente Alphen-Chaam

drs. Elke de Rooij

Objectgegevens

Adres : Galderseweg 77-79
Postcode : 4855 AG

Kadastraal :

Eigendom : fam. Rens

Algemene gegevens

Oorspronkelijke functie : langsdeelschuur
Huidige functie : -
Bouwjaar : ca. 1920
Bezoekdatum : 13 december 2011

Beschrijving

Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Even ten zuiden van het dorp Galder bevindt zich het buurtschap Kersel (of Kerzel). Het bestaat van oudsher uit een aantal boerderijen met diverse bijgebouwen. Galderseweg 77-79 was tot voor kort een klassiek agrarisch complex, bestaande uit een boerderij en een erf met grote langsdeelschuur, schop en boomgaard. De boerderij is recent gesloopt.

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarde van de langsdeelschuur vast te stellen.

Het boerderijcomplex ligt aan een zijtak van de Galderseweg, achter een andere boerderij die zich dicht aan de straat bevindt. Het complex was op het moment van de bezichtiging toegankelijk via een zandpad. De inmiddels gesloopte boerderij was met de nokas oost-west, oftewel haaks op de Galderseweg gesitueerd. De betreffende langsdeelschuur ligt in het verlengde van deze locatie.

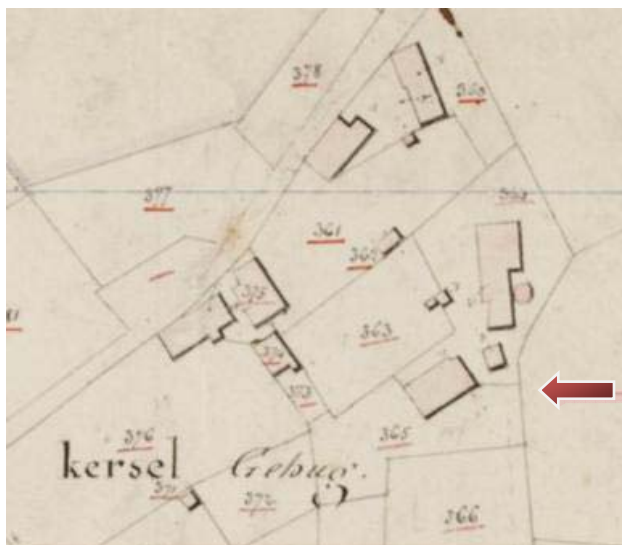

De ligging van het buurtschap. De rode pijl duidt de langsdeelschuur aan. Links hiervan staat de inmiddels gesloopte boerderij. Bron: Google Earth

Op het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 is het buurtschap Kersel ingetekend. Het aantal gebouwen is ongeveer gelijk aan wat er tegenwoordig staat: er zijn tenminste drie boerderijen met bijgebouwen herkenbaar. Op de plaats van de langsdeelschuur staat nog geen bebouwing, maar iets naar het zuiden staat een andere schuur (mogelijk dwarsdeel). Tussen de schuur en de boerderij staat een kleiner bijgebouw (bijvoorbeeld een schop) en achter de boerderij lijkt een karnmolen te staan. Het kleinste bijgebouw was vermoedelijk een bakhuisje.

Op de Topografische Militaire Kaarten (Bonnebladen) van 1896 t/m 1919 is de situatie wat betreft bebouwing nauwelijks gewijzigd ten opzichte van 1832. De oude schuur staat hierop nog aangegeven. Wel is er een 'officieel' pad ontstaan dat vanaf de huidige Galderseweg tussen de boerderij en de schuur het veld in leidt.

De Topografische Kaart van 1939 is de eerste die de langsdeelschuur laat zien. De schuur zou dus in ieder geval na 1919 gebouwd moeten zijn. Het uiterlijk van de schuur rechtvaardigt een bouwperiode van circa 1920.

Kadastraal Minuutplan 1811-1832, Ginneken en Bavel, sectie G, blad 02. Bron: www.watwaswaar.nl De rode pijl geeft de huidige plaats van de langsdeelschuur aan. N.B. het kaartbeeld is gedraaid t.o.v. de luchtfoto.

Topografische Kaart, Breda, nr. 50B, 1939. Bron: www.watwaswaar.nl De rode pijl wijst de langsdeelschuur aan.

De eenlaags schuur met rechthoekige plattegrond is opgetrokken in felrode Belgische baksteen en gemetseld in kruisverband. Het gebouw wordt afgedekt door een zadeldak tussen topgevels, gedekt met overwegend rode muldenpannen. Het gebouw heeft de opzet van een zijlangsdeelschuur, een typologie die voortkomt uit de Vlaamse schuur. Ook de constructie aan de binnenzijde is afgeleid van die van een Vlaamse schuur. Er zijn bovendien oude balken hergebruikt. Zowel de Vlaamse schuur als deze latere versteende variant zijn zeer karakteristiek voor de streek. Aan de rechterzijde is de schuur voorzien van een oorspronkelijke zijbeuk, waarbij het dak een lichte knik maakt. Links stond tot voor kort een grote aanbouw van later datum. De oorspronkelijke linkerzijgevel is grotendeels intact gebleven.

Voorgevel

De voorgevel is in dit geval de kopgevel die richting de boerderij was gericht. Links bevat de gevel twee drieruits betonnen stalramen onder betonnen lateien. De ramen zijn op een later moment aangebracht. Rechts van het midden bevindt zich de grote deel deur, waarachter de dorsvloer was gelegen. Het betreft een hoge houten schuifdeur aan een ijzeren rails. Vermoedelijk was er oorspronkelijk sprake van een draaiende dubbele deur. In de top zijn door het weglaten van koppen drie vlakken met gaten in ruitvorm gecreëerd (ten behoeve van ventilatie, lucht of wellicht als duivengaten). Rechts is echter een gedeelte van het muurwerk vervangen, waarbij de gaten zijn dichtgezet. De zijbeuk rechts bevat een houten loopdeur onder een betonnen latei. De duimen zijn rechtstreeks in het metselwerk geplaatst.

Smeedijzeren muurankers geven de plaats van de gordingen aan. De dakranden worden afgedekt door rollaag. In de top bevindt zich een toppilaster.

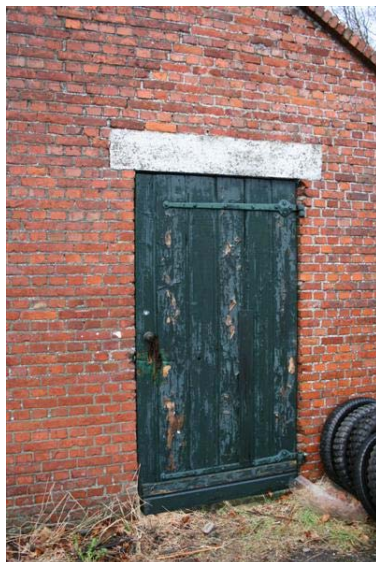
Voorgevel

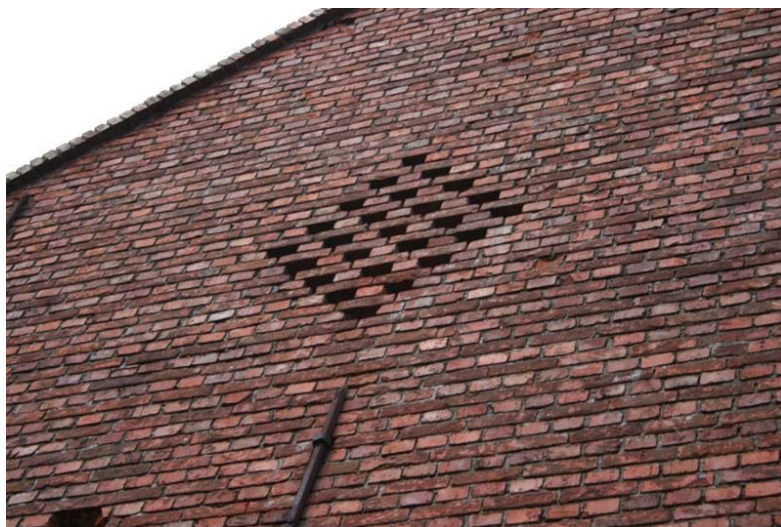
Later aangebracht stalraam

Deeldeur

Loopdeur

Ruitvormig vlak met openingen

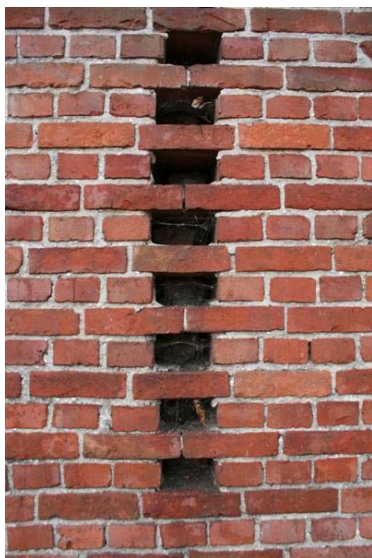
Linkerzijgevel

De linkerzijgevel wordt gekenmerkt door vier spaarvelden met een tandlijst, van elkaar gescheiden door lisenen. In de spaarvelden is telkens tweemaal een verticale rij koppen verwijderd, vermoedelijk ten behoeve van ventilatie en enige lichtinval. Het is niet zeker of de gaten oorspronkelijk zijn, of op een later moment gecreëerd, maar het is in ieder geval consequent gebeurd. Bovendien staat even verderop aan de Galderseweg een zeer vergelijkbare schuur die eveneens gaten in de spaarvelden heeft.

In het derde spaarveld (vanaf links) is een opening gezaagd. Aan de binnenkant is hier een schuifdeur achter gezet: het betreft een hergebruikte paneeldeur. Bovenaan de gevel zijn vier smeedijzeren muurankers aanwezig. Het dakvlak bevat geen bijzonderheden.

Linkerzijgevel

Verticale rij openingen

Opening met oude deur

Rechterzijgevel

Door de aanwezigheid van de zijbeuk aan de rechterkant is de rechterzijgevel erg laag. De gevel bevat in een gewijzigd muurvlak een niet-oorspronkelijk tweeruits raam. Verder naar rechts is een houten loopdeur onder een houten latei aanwezig. Tussen het raam en de deur bevindt zich een muuranker. Laag in het dak liggen twee kleine dakvensters (niet oorspronkelijk).

Hoek voorgevel/rechterzijgevel

Gewijzigd muurvlak met niet-oorspronkelijk raam

Loopdeur

Achtergevel

Links in de zijbeuk bevindt zich een deelbare houten deur onder een betonnen latei. Boven de latei bevindt zich een halfrond raam. Rondom is een rollaag gemetseld. De opening van de deelbaar die hierna volgt, is dichtgemetseld. Bovenaan bevindt zich een betonnen latei, maar deze lijkt niet oorspronkelijk. Diverse sporen in het metselwerk laten zien dat het waarschijnlijk ging om een draaiende dubbele deur met bovenlicht. In het inboetwerk is een drieruits betonnen stalraam geplaatst. In het midden is een houten loopdeur aangebracht onder een betonnen latei. Een dichtgezette halfronde opening met rollaag rondom, die zich rechtsboven de deur bevindt, laat zien dat de deur niet oorspronkelijk is. Rechts heeft een deur juist plaatsgemaakt voor een drieruits betonnen stalraam. De duimen van de deur zijn nog in het metselwerk aanwezig.

In de top zijn door het weglaten van koppen drie vlakken met gaten in ruitvorm gecreëerd.

Smeedijzeren muurankers geven de plaats van de gordingen aan. De dakranden worden afgedekt door rollaag. In de top bevindt zich een toppilaster.

Achtergevel

Latei en halfrond raam

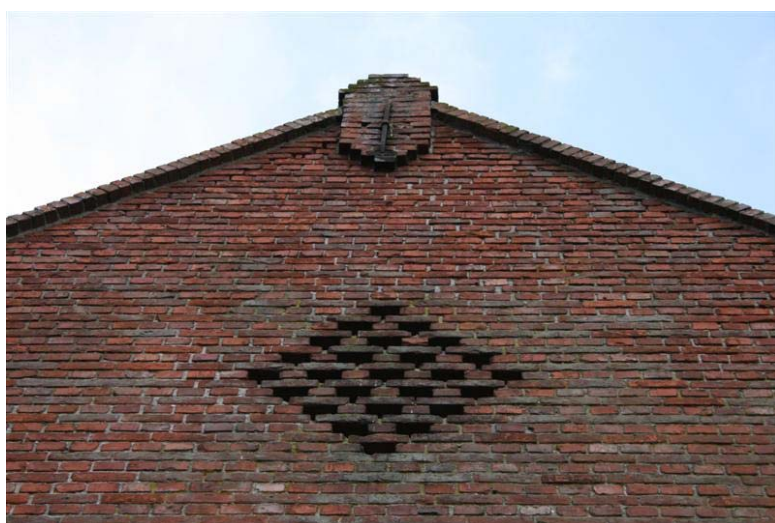
Deur met halfronde opening

Stalraam in plaats van een deur

Duim van een loopdeur in het metselwerk naast het raam

Ruitvorming vlak met openingen en toppilaster

Interieur

Zoals gezegd is de constructie aan de binnenzijde afgeleid van die van een Vlaamse schuur. Aan weerszijden van de middenbeuk staat een dragende muur: de linkerzijgevel en een binnenmuur. In de middenbeuk staan drie dekbalkgebinten. Naar het zich laat aanzien zijn de gekantrechte stijlen (staanders) in ieder geval hergebruikt. De gebinten zijn voorzien van gesneden telmerken (Romeinse cijfers) en pen-en-gatverbindingen. De kaspanten en gordingen zijn gekantrecht, de gordingen en sporen gezaagd. Zoals bij een Vlaamse schuur is links van de deel de tasruimte met zoldering.

De muren zijn aan de binnenzijde voorzien van een witte kalk- of verflaag. In de zijbeuk is nog een gemetselde trog aanwezig. In de tussenmuur tekenen zich twee boogvormige nissen af. Er zijn twee doorgangen in de muur, beide d.m.v. een enkele houten loopdeur.

Trog

Drie dekbalkgebinten in de middenbeuk

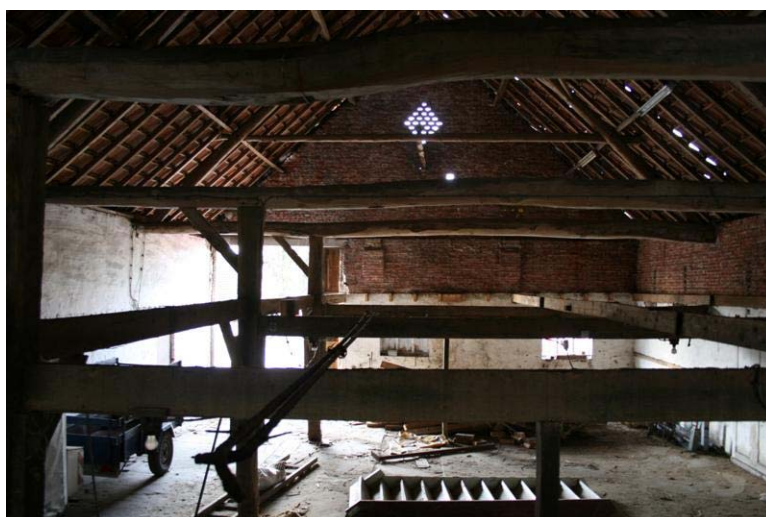
Gebintstijl

Stijl met debalk

Kapconstructie

Het interieur vanaf zolderhoogte

Waardering

Cultuurhistorische waarden

De langsdeelschuur is cultuurhistorisch van belang als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Galder en dan met name het buurtschap Kersel.

Het object is tevens van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de voor deze regio zo karakteristieke zijlangsdeelschuur.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

Het gebouw is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een zijlangsdeelschuur uit circa 1920, opgebouwd met regionale materialen en in een voor de regio karakteristieke vormgeving.

Situationele en ensemblewaarden

De schuur is van betekenis als essentieel onderdeel van het voormalige boerderijcomplex en als onderdeel van het buurtschap Kersel. Hoewel de boerderij recent is afgebroken is het klassieke boerenerf nog zeer goed herkenbaar. De samenhang van de diverse onderdelen geeft het geheel een grote ensemblewaarde.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het object is van belang wegens de gaafheid van de hoofdvorm, de redelijke gaafheid van detailleringen in het exterieur en de gaafheid van het interieur en de constructie. De oorspronkelijke functie en het gebruik – en de wijzigingen van het gebruik – zijn in het gebouw zijn nog goed afleesbaar. De voor een dergelijke schuur zo kenmerkende geslotenheid is merendeels bewaard gebleven.

Ook het historische boerderijcomplex is, ondanks de afwezigheid van het hoofdgebouw, nog heel herkenbaar en daarmee van belang.